

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан філософського факультету
Іван КАРПЕНКО

_____ 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ПОЛІТОЛОГІЇ

рівень вищої освіти **бакалаврський**
галузь знань **05** Соціальні та поведінкові науки
спеціальність **052** Політологія
освітня програма **Політичні технології та аналіз політики**
вид дисципліни – **обов'язкова**
факультет **філософський**

2023/2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

Протокол № 6 від 16 червня 2023 року

Розробники: **Фісун** Олександр Анатолійович – зав. кафедри політології, професор, доктор політичних наук

Програму схвалено на засіданні кафедри політології

Протокол № 11 від 15 червня 2023 року

Завідувач кафедри політології

Олександр ФІСУН

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Політичні технології та аналіз політики»

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна КОМАРОВА

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол № 10 від 14 червня 2023 року

Голова методичної комісії
філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Вступ до політології” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** за спеціальністю **052 – Політологія**.

1. Опис навчальної дисципліни

1. Предметом вивчення навчальної дисципліни є політика як суспільне вище, політологія як в системі наукового знання, а також базові категорії та поняття, якими оперує сучасна політична наука., вступ до спеціальності з наданням базових уявлень про політику та політологію як цілісну систему наукового знання.

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з специфічними особливостями обраної ними професії, допомогти студентам оволодіти мовою політичної науки, дати систематизовані наукові знання про політику та основних суб'єктів політичного процесу

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є висвітлення проблематики, предмету та наукового інструментарію політології, розкриття основних методів та процедур дослідження політики, уявлення про основні політологічні школи сучасності, про послідовність політологічного аналізу, визначення ролі та місця сучасних гуманітарних уявлень про світ і людину.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. загальна кількість годин – 120 / 120 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
28 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
28 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
64 год.	102год.
Індивідуальні завдання	
1 контрольна	1 контрольна

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

розуміти теоретико-методологічні засади та стан розвитку сучасної політичної науки, розуміти основні поняття і теоретико-методологічні підходи що сконцентровані в загалі сучасної зарубіжної політичної науки ;

володіти знанням про розвиток та теоретико-методологічну еволюцію сучасної зарубіжної політології;

аналізувати сучасні політичні процеси за допомогою аналітично-концептуальних схем сучасної зарубіжної політології; отримати навички осмислення сучасних суспільно-політичних процесів з позицій з теоретико-методологічних позицій сучасної зарубіжної політології;

знати вимоги, які пред'являють до професії політолог, а також завдання, що стоять перед вітчизняною політологією, мати уявлення про основні категорії та поняття, якими оперує політична наука, виявляти базові принципи функціонування політичних інститутів;

вміти професійно викладати соціально-політичні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації;

використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для професійної інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні; застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Дисциплінарні передумови, генеза та основні етапи розвитку сучасної політології.

Формальний і традиційний етап розвитку сучасної політології. Професіоналізація і розвиток політичної науки в США. Роль Чиказького університету. Ч. Мерриам. Г. Лассуелл. Розвиток політичної науки у Франції, Німеччині та Італії. Роль Другої світової війни в розвитку політичних досліджень. Тенденції розвитку світової політичної науки після 1945 року. Біхевіоральний етап розвитку західної політології. Постбіхевіоральний етап розвитку західної політології. Сучасний розвиток політичної науки в США і Європі. Тематика європейських політологічних досліджень. The Present and the Future.

Тема 2. Політична теорія Макса Вебера.

Що таке політика? Що значить займатися політикою? Що значить жити «для» політики або «за рахунок» політики? Політика і використання влади в приватних інтересах (М.Вебер, "Політика як покликання і професія"). Три типу легітимного панування і нове розуміння влади. Апарат управління і засоби управління. Визначення базових понять політики М. Вебером (влада, панування, політичний союз, держава). Значення принципу легітимності у М. Вебера. Легальне панування з бюрократичним апаратом управління.

Традиційне панування. Харизматичний панування. Шляхи трансформації харизматичного панування.

Тема 3. Посткласична теорія демократії.

Посткласична інтерпретація демократії у М. Вебера. Бюрократія, парламенти і національна держава. Конкурентна елітистська демократія. Й. Шумпетер. Рудименти ідеї демократії. Класична демократія проти сучасної. Технократичне бачення демократії. Критика класичної теорії демократії Й. Шумпетером: загальне добро і воля народу, воля народу та особисте прагнення («Капіталізм, соціалізм і демократія»). Конкурентна теорія демократії Й. Шумпетера: змагання за політичну владу.

Тема 4. Плюралістична теорія демократії та концепція поліархії.

Теорія груп інтересів Д. Трумена. Р. Даль. Демократія і поліархія. Основні поняття. Р. Даль. Теорія політичного плюралізму. Плюралістична теорія демократії Р. Даля. Політика, консенсус і розподіл влади. Критика плюралізму. Демократія, корпоративний капіталізм і держава. Модель демократії рівноваги: підприємницька ринкова аналогія (Макферсон). Концепція демократичного елітизму Дж. Сарторі. Меншини та еліти. Нормативна поліархія Дж. Сарторі.

Тема 5. Критика теорій політичного плюралізму.

Критика плюралізму з точки зору класової теорії (Менлі). Критика плюралізму з точки зору партисипаторної теорії демократії (Пейтмен). Участь, свобода і демократія

25. Дорадча демократія і захист публічної сфери. Розум і політична участь. Межі демократичної теорії і цілі дорадчої демократії. Голос народу в дорадчій теорії демократії (Фишкин). Інститути дорадчої демократії. Концепція деліберативної демократії Юргена Хабермаса.

Тема 6. Політична модернізація: механізми, типологія та еволюція

Що таке модернізація? Теоретичні передумови становлення парадигми модернізації. Еволюція модернізаційної парадигми. Механізми модернізації. Моделі «піонерної» і «наздоганяючої» модернізації. Типи і шляхи модернізації. Теорія політичної модернізації С. Гантінгтона. Політичний порядок і політичний занепад. Політичний розрив. Політичні інститути: співтовариство і політичний порядок. Політичні інститути і громадські інтереси. Модернізація і політична свідомість. Модернізація і насильство. Економічний розвиток і нестабільність. Модернізація та корупція.

Тема 7. Економічний розвиток, демократія та політичні режими.

Взаємозв'язок економічного розвитку і демократії за С. Ліпсетом. Економічний розвиток і політичні режими (Przeworski). Як демократизувалася Європа? Що викликає демократизацію? Бош «Демократія і перерозподіл» (Зіблатт). Що викликає демократизацію? Асемоглу та Робінсон «Економічні витоки». Хто насправді сприяє появі демократії? Кольтер «Шлях до демократії» Як закріплюється демократія? Тіллі «Боротьба і демократія». Як закріплюється демократія? Асемоглу та Робінсон «Економічні витоки». Напрями майбутніх досліджень виникнення демократії.

Тема 8. Глобальна динаміка політичних порядків.

Витоки та динаміка політичних порядків (Ф. Фукуяма). Насильство та суспільні порядки. Примітивний суспільний устрій, система обмеженого доступу та система відкритого доступу (Д. Норт, Дж.Волліс, Б. Вейнгаст). Світ-системний аналіз та цикли гегемонії (І. Валлерстайн, Дж. Аррігі). Концепція воєнно-фіскальної природи держави Ч.Тіллі та структури європейського простору С. Роккана. Імперія та Множина (А.Негрі, М.Хардт).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Дисциплінарні передумови, генеза та основні етапи розвитку сучасної політології.	15	4	4			8	14	1	1			12
Тема 2. Політична теорія Макса Вебера.	15	4	4			8	10	1	1			12
Тема 3. Дисциплінарні передумови, генеза та основні етапи розвитку сучасної політології.	15	4	4			8	10	1	1			12
Тема 4. Плюралістична теорія демократії та концепція поліархії.	15	4	4			8	12	1	1			12
Тема 5. Критика теорій політичного плюралізму	15	4	4			8	6	1	1			13

Тема 6. Політична модернізація: механізми, типологія та еволюція	15	2	2			8	6	1	1			13
Тема 7. Економічний розвиток, демократія та політичні режими	15	4	4			8	8	2	1			14
Тема 8. Глобальна динаміка політичних порядків.	15	2	2			8	8	1	1			14
Усього годин	120	28	28			64	120	10	8			102

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Дисциплінарні передумови, генеза та основні етапи розвитку сучасної політології.	4	1
2	Політична теорія Макса Вебера.	4	1
3	Дисциплінарні передумови, генеза та основні етапи розвитку сучасної політології	4	1
4	Плюралістична теорія демократії та концепція поліархії.	4	1
5	Критика теорій політичного плюралізму	4	1
6	Політична модернізація: механізми, типологія та еволюція	2	1
7	Економічний розвиток, демократія та політичні режими.	4	1
8	Глобальна динаміка політичних порядків.	2	1
Усього		28	8

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Визначити дисциплінарні передумови, генеза та основні етапи розвитку сучасної політології.	8	14
2	Охарактеризуйте основні положення політичної теорії Макса Вебера.	8	14
3	Дисциплінарні передумови, генеза та основні етапи розвитку сучасної політології	8	14
4	Плюралістична теорія демократії та концепція поліархії.	8	12
5	Критика теорій політичного плюралізму	8	12
6	Політична модернізація: механізми, типологія та еволюція	8	12
7	Економічний розвиток, демократія та політичні режими.	8	12
8	Глобальна динаміка політичних порядків.	8	12
Усього		64	102

6. Індивідуальні завдання не передбачено

7. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, робота з літературою, підготовка та презентація аналітичної доповіді за обраною темою

8. Методи контролю

Робота на семінарських заняттях, контрольна робота, екзамен.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота								к/р	Разом	Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	10	60	40	100
6	6	6	6	6	7	7	6				

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконанні завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Максимальна сума балів за екзамен складає **40**.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь неправильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100** балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Базова література

Фісун О.А. Сучасна зарубіжна політологія: Комплекс навчально-методичних матеріалів із курсу для студентів спеціальності «політологія». Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012.

Основна література

1. Бодуен Ж. Вступ до політології. К.: Основи, 1995.
2. Політологія: навч. посібник / упоряд. та ред. М.Сазонова. Харків: Фоліо, 1998. 735с.
3. Політологія / [А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина, В. Харченко; за наук. ред. А. Колодій]. – [2-е вид., перероб. та доп.]. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003.
4. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.]/ Ф. М. Кирилюк. К.: Центр учбової літератури, 2009.
5. Романюк А. С. Історія західних політичних вчень: політичні доктрини ХХ-початку ХХІ ст. К.: Знання, 2011.
6. Фісун О.А. Сучасна зарубіжна політологія: Комплекс навчально-методичних матеріалів із курсу для студентів спеціальності «політологія». Харків.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012.

Допоміжна

7. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. К.: Наш формат, 2020.
8. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства і бідності. К.: Наш формат, 2016.
9. Арендт Х. Джерела тоталітаризму. К.: Дух і літера, 2005.
10. Арон Р. Мир і війна між націями. К.: Юніверс, 2000.
11. Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів-Ів.Франківськ: Лілея-НВ, 2000.
12. Вебер М. Соціологія. Загально історичні аналізи. Політика. К.: Основи, 1998.
13. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. К.: Наш формат, 2020.
14. Глобальне відродження демократії / За ред. Ларрі Даймонда і Марка Ф. Платнера. Львів: Ахілл, 2004.
15. Даль Р. А. Поліархія: участь у політичному житті та опозиція. Харків: Каравела. 2002.
16. Даль Р.А. Демократія та її критики. Харків: Вид. група «РА-Каравела», 2002.
17. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: Лекції на тему політики свободи у ХХІ столітті. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006.
18. Демократія: Антологія / упоряд. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005.
19. Кін Дж. Громадянське суспільство: старі образи, нове бачення. К.: К.І.С., 2000.
20. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.; за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : Новий Світ – 2000, 2015.
21. Норт Д., Волліс Дж., Вайнгест Б. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. К.: Наш Формат, 2017.
22. Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006.
23. Патнам Р. Творення демократії. Традиції громадянської активності в сучасній Італії. К.: Основи, 2001.
24. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: в 2-х т. К.: Основи, 1994.
25. Ревель Ж.-Ф. Друга молодість демократії: Майбутнє демократичного імпульсу. К. : Сфера, 2001.
26. Розанвалон П. Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009.
27. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. К.: АртЕк, 2001.
28. Себайн Д.Г., Торсон Т.Л. Історія політичної думки. К.: Основи, 1997.
29. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку: від прадавніх часів до Французької революції. К.: Наш формат, 2018.
30. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. К.: Наш формат, 2019.
31. Хто є хто в європейській та американській політичній науці. Малий політологічний словник / За ред. Б.Кухти. Львів: Кальварія, 1997.
32. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм, демократія. К.: Основи, 1995.
33. Almond G.A. A Discipline Divided: Schools and Sects in Political Science. Newbury Park, CA: Sage
34. Tilly Ch. "War Making and State Making as Organized Crime," in Bringing the State Back In / Ed. by P. Evans, D. Rueschemeyer, Th. Skocpol. Cambridge: Cambridge University Press, 1985: 169-191.
35. State Formation, Nation-Building, and Mass Politics in Europe. The Theory of Stein Rokkan / Ed. by P. Flora with S. Kuhnle and D. Urwin. Oxford: Oxford University Press, 1999.
36. Ziblatt D. "How Did Europe Democratize?" World Politics, 2006, Vol. 58 (2): 311-338.

11. Інформаційні ресурси

1. American Political Science Association: <https://www.apsanet.org/>
2. International Political Science Association <https://www.ipsa.org/>
3. Political Studies Association: <https://www.psa.ac.uk/>
4. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. <http://www.ipiend.gov.ua/>